

ОБҐРУНТУВАННЯ ГІПОТЕЗИ ЗВ'ЯЗКУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА З БАЗОВИМ БЕЗУМОВНИМ ДОХОДОМ

©2021 ЛІ Г.

УДК 338.2
JEL: D24; D33; D63; E25; Q01

Лі Г. Обґрунтування гіпотези зв'язку сталого розвитку підприємства з базовим безумовним доходом

Стаття присвячена вирішенню проблеми забезпечення на рівні підприємства сталого розвитку, визначеного ООН, яка є актуальною не тільки на локальному рівні України, але й у світі. Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні гіпотези існування зв'язку між сталим розвитком підприємств і базовим безумовним доходом (ББД) за допомогою загальнонаукових методів критичного та логічного аналізу і синтезу, сходження від абстрактного до конкретного, абстрагування. Під ББД у дослідженні розуміються регулярні грошові виплати в обсязі реального прожиткового мінімуму громадянам держави незалежно від їх соціально-економічного статусу. Обґрунтовано, що ББД є соціально-економічним регулятором сталого розвитку регіону та водночас інструментом сталого розвитку підприємства для досягнення соціального, економічного й екологічного балансу. Запропоновано розглядати ББД як інтегруючий інструмент сталого розвитку підприємств і регіонів, який забезпечить вертикаль зв'язку між цілями та завданнями сталого розвитку з подолання бідності, голоду, відкриття доступу до освіти та саморозвитку на мезо- та мікрорівнях. На прикладі депресивних економічно моноструктурних гірничодобувних регіонів і гірничодобувних підприємств України, які підлягають ліквідації, показано комплексний вплив ББД на їх сталий розвиток через складову соціального розвитку. Зроблено порівняння розвитку за наявності та відсутності ББД і виявлено, що ББД дозволить «пом'якшити» економічну реструктуризацію, нівелювати територіальну диференціацію, реалізувати політику соціальної корпоративної відповідальності та державно-приватного партнерства на підприємстві. Піднято питання про те, який саме економічний агент повинен забезпечувати виплати ББД: регіон або підприємства, які функціонують у регіоні та використовують ресурси, що могли би бути збережені для майбутніх поколінь. Запропоновано розглядати можливість виплати ББД як з бюджету регіону, так і з коштів підприємств.

Ключові слова: сталий розвиток, базовий безумовний дохід, підприємство, депресивний регіон, управління підприємством, витрати, соціальна політика, корпоративна соціальна відповідальність.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-5-289-295>

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 16.

Лі Гуаньнань – аспірант, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» (просп. Дмитрия Яворницького, 19, Дніпро, 49005, Україна)
E-mail: Li.Hu@ntnu.one

UDC 338.2
JEL: D24; D33; D63; E25; Q01

Li G. Substantiating the Hypothesis on Connection of Sustainable Development of Enterprise with Basic Unconditional Income

The article is concerned with solving the problem of ensuring sustainable development at the level of enterprise as determined by the UN, which is relevant not only at the local level of Ukraine, but also world-wide. The article is aimed at theoretical substantiating the hypothesis on the existence of a connection between sustainable development of enterprises and basic unconditional income (BUI) using general scientific methods of critical and logical analysis and synthesis, ascent from abstract to specific, abstraction. The BUI in the research is understood as regular cash payments in the amount of the real subsistence minimum to citizens of the State, regardless of their socio-economic status. It is substantiated that BUI is the socio-economic regulator of sustainable development of the region and at the same time an instrument for sustainable development of the enterprise to achieve social, economic and ecological balance. It is proposed to consider BUI as an integrating instrument for sustainable development of enterprises and regions, which will provide a vertical link between the goals and objectives of sustainable development to overcome poverty, hunger, opening access to education and self-development at the meso- and micro levels. The example of depressed economically mono structural mining regions and mining enterprises of Ukraine to be liquidated displays the complex impact of BUI on their sustainable development through the component of social development. A comparison of development in the presence and absence of BUI is made and it is identified that the BUI will allow to «mitigate» economic restructuring, level territorial differentiation, implement the policy of social corporate responsibility and public-private partnership at the enterprise. The question has been raised about which economic agent should ensure the payment of BUI: the region or the enterprises operating in the region and using resources that could be saved for future generations. It is proposed to consider the possibility of payment of BUI both from the budget of the region and from the funds of enterprises.

Keywords: sustainable development, basic unconditional income, enterprise, depressed region, enterprise management, costs, social policy, corporate social responsibility.

Fig.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 16.

Li Guannan – Postgraduate Student, National Technical University "Dnipro Polytechnic" (19 Dmytra Yavornytskoho Ave., Dnipro, 49005, Ukraine)
E-mail: Li.Hu@ntnu.one

У 2022 р. виповниться 30 років від того, як у 1992 р. у Ріо-де-Жанейро на Конференції ООН було розроблено «Порядок денний на XXI століття», ключовою ідеєю якого стала парадигма сталого розвитку, а також створено функціональну Комісію ООН зі сталого розвитку для реалізації зазначеної

парадигми. У 2015 р. на Саміті ООН зі сталого розвитку відбулася декомпозиція парадигми сталого розвитку зі збереження наявних ресурсів для поколінь майбутнього на 17 глобальних цілей, які людству необхідно досягти. Таким чином, можна стверджувати, що за минулі 30 років сталий розвиток не втратив

актуальності, а продовжує бути основною ідеологією сучасності, яка у вираженні згадуваних глобальних цілей набула більш конкретних контурів. Своєю чергою, глобальні цілі з подолання бідності, голоду, надання якісної освіти та інші потребують пошуку механізмів та інструментарію для їх реалізації. Якщо глобальна економічна система не буде переналаджена згідно з принципами сталого розвитку як соціально-економічно-екологічного балансу, то її очікує економічна рецесія, екологічна депресія та соціальна нестабільність.

На наш погляд, проблема сталого розвитку в теперішній час полягає в тому, що його парадигма в загальному вигляді та навіть більш конкретні цілі мають глобальний характер. Сталий розвиток було адаптовано на макроекономічному рівні країн і територій транскордонного співробітництва, але проєкції сталого розвитку на мезорівень регіону та мікрорівень окремого підприємства так і не відбулося. Сутність сталого розвитку підприємства, механізми управління його сталим розвитком, методика визначення рівня сталого розвитку підприємства, перелік індикаторів, форми звітності підприємств зі сталого розвитку так і залишаються проблемними питаннями. Якщо підприємства не озброїти теоретично обґрунтованими знаннями того, як саме виміряти та забезпечити їх сталий розвиток, якщо на рівні регіонів та держав не будуть впроваджені механізми стимулювання сталого розвитку підприємств, тобто, якщо не буде побудована вертикаль взаємопов'язаних механізмів сталого розвитку від глобального рівня до рівня окремого підприємства, то 17 глобальних ідеологічних цілей ХХІ століття так і не будуть досягнуті. Таким чином, проблема наукового обґрунтування механізмів управління сталим розвитком підприємства є актуальною та своєчасною для наукового пошуку.

Чимало українських і зарубіжних дослідників присвятили свої наукові праці проблематиці сталого розвитку. Здебільшого вони стосуються сталого розвитку глобального рівня та рівня країн і регіонів. Однак зустрічаються і наукові дослідження щодо імплементації принципів сталого розвитку в діяльність підприємств. Наприклад, у [1; 2] автори досліджують зв'язок між управлінням людським капіталом і сталим розвитком, обґрунтовуючи екологічний менеджмент людських ресурсів та управління відновленням людського капіталу на підприємствах як інструменту сталого розвитку мікрорівня. Сутність сталого розвитку підприємства пояснюється на основі забезпечення нарощення людського капіталу та збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь у [3]. Натомість, економічна доцільність реалізації глобальних цілей сталого розвитку на рівні кожного окремого підприємства через механізм приватно-державного партнерства обґрунтовано в [4]. Дослідниками Поль-

щі доведено, що для польських компаній переробної промисловості фінансові інвестиції є більш вигідними для проєктів сталого розвитку, оскільки підтримка саме таких проєктів дозволяє охопити не тільки переробку, але й повторне використання відходів [5]. Проте українські вчені у [15] обґрунтовують доцільність диверсифікації джерел фінансового забезпечення сталого розвитку підприємства. На наш погляд, перспективною методологією досліджень є обраний деякими авторами галузевий підхід до сталого розвитку, оскільки галузева специфіка визначає особливості формування стратегії й управлінської системи сталого розвитку на тому або іншому підприємстві. Теоретичні та практичні аспекти сталого розвитку для гірничодобувних підприємств висвітлено у [6], а зв'язок між сталим розвитком депресивних гірничодобувних регіонів і гірничодобувних підприємств у рамках концепції «synchro-mining» та «post-mining» представлено у фундаментальних працях [7; 8]. Обґрунтування специфічної управлінської моделі для підприємств будівельної галузі з метою забезпечення сталого розвитку на основі переформатування ланцюга поставок у [9] дозволить менеджерам відбирати постачальників на основі принципів сталого розвитку. Автори у [10] спробували поєднати концептуальні засади сталого розвитку у внутрішньому та зовнішньому середовищі підприємства зі збалансованими інтересами основних стейкхолдерів підприємства, обґрунтовуючи у такий спосіб якість управління підприємством.

Особливо важливими, на наш погляд, є наукові роботи, у яких інтегруються механізми сталого розвитку підприємств і регіонів або економіки країн, оскільки вони дозволяють досягти синергії поєднання різнорівневих систем соціально-еколого-економічного розвитку. Наприклад, [11] демонструє науково обґрунтовані можливості формування стратегії розвитку підприємства таким чином, щоб забезпечити сталий розвиток регіону, а [12] розкриває шляхи стратегічного управління підприємствами для їх інтеграції в економіку країни в епоху цифровізації. Проблема налагодження управлінського обліку в умовах його сталого розвитку обговорюється в [13]. Оцінку впливу факторів ризику на сталий розвиток підприємств та його економікоматематична формалізація наведено в [14].

Разом із цим, аналіз результатів останніх досліджень дозволяє зробити висновок про те, що наукові пошуки в напрямі розробки теоретико-методологічних засад сталого розвитку та базового безумовного доходу поки що відбуваються відокремлено один від іншого. Базовий безумовний дохід не розглядається вченими як інструмент або індикатор сталого розвитку підприємства, тобто й дотепер не було висунуто та перевірено гіпотезу про існування зв'язку між сталим розвитком підприємства та базовим безумовним доходом. Не зустрічаються пропозиції науковців роз-

глядати базовий безумовний дохід як інтегруючий механізм сталого розвитку підприємств, регіонів і країн. Відсутні дослідження щодо обґрунтування методики визначення рівня базового безумовного доходу в контексті сталого розвитку підприємств.

Розглянуті наявні результати наукових досліджень авторів та окреслені невирішені раніше питання дозволили сформулювати мету даної статті, яка полягає в тому, щоб теоретично обґрунтувати гіпотезу існування зв'язку між сталим розвитком підприємств і базовим безумовним доходом.

Для досягнення мети було використано загальнонаукові методи досліджень: критичного та логічного аналізу та синтезу, сходження від абстрактного до конкретного, абстрагування.

Базовий безумовний дохід (далі – ББД) є мінімальною сумою грошей, що регулярно виплачується всім громадянам держави незалежно від зайнятості, рівня доходів, наявного майна, соціального статусу тощо. ББД як економічний інструмент виник у контексті зростаючого розриву між доходами громадян і несправедливого розподілу багатства між ними, що з'явилися поряд зі зростаючим рівнем безробіття, закриттям галузей виробництва, тотальним явищем бідності та бажання на цьому тлі підтримати соціально-економічну справедливість і рівність у суспільстві, а також вивільнити людський ресурс з процесів заробляння коштів і спрямувати його на процеси саморозвитку, освіти та творчості.

ББД було вперше запропоновано в 1996 р. у Португалії як ключовий інструмент соціальної політики [16]. Як очікувалось, ББД повинен був стати принципово новим інструментом соціально-економічного регулювання, який мав би суттєвий вплив на ринок праці, добробут населення, видатки бюджету та витрати підприємств. Однак після глобальної фінансової кризи кінця 2000-х років і скорочення бюджетних надходжень застосування ББД у Португалії було суттєво обмежено.

На наш погляд, характерною ознакою ББД, на відміну від інших форм державної підтримки громадян і механізмів соціально-економічного регулювання через виплати пенсій, надання пільг, встановлення мінімальної заробітної плати, визначення прожиткового мінімуму тощо, є його гарантованість та охоплення незалежно від соціально-економічних характеристик громадянина.

Враховуючи сутність сталого розвитку, який полягає у знайденні соціально-еколого-економічного балансу в суспільстві, а також спираючись на цілі сталого розвитку, серед яких подолання бідності та голоду, можна висунути гіпотезу про те, що між сталим розвитком в ББД, який, своєю чергою, також має на меті досягнення соціально-економічної збалансованості та справедливості, а також забезпечення реального життєвого мінімуму кожного громадянина,

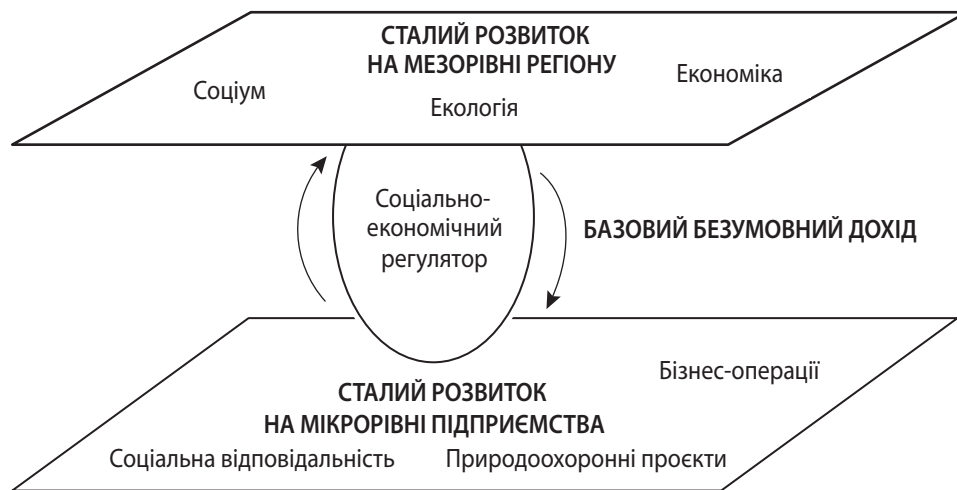
існує певний зв'язок. Цей зв'язок не є очевидним і потребує пояснення.

Аналогічно, на наш погляд, ББД, як соціально-економічний інструмент, не можна розглядати як локальний для якогось одного рівня економіки. ББД не є інструментом суто внутрішньої операційної системи підприємства, оскільки чинить вплив на вищі економічні системи регіону та країни через зміни на ринку праці, рівень соціальної захищеності громадян, середню заробітну плату. Водночас не можна стверджувати, що ББД є виключно макроекономічним регулятором, оскільки фінансове навантаження по виплатах ББД лягає на підприємства у вигляді додаткових податків; витрати на заробітну плату, яка зазнає змін під впливом ББД, будуть нести підприємства; якість і кількість трудових ресурсів, доступних на ринку праці, також є важливим фактором потенціалу зростання підприємства та його ділової активності. Таким чином, можна висунути ще одну гіпотезу, що ББД є інтегруючим інструментом сталого розвитку мікрорівня підприємств і мезорівня регіональної економіки.

Соціальна відповідальність, природоохоронні проекти та основна економічна діяльність, що є складовими сталого розвитку підприємств, водночас становлять частину сталого соціально-еколого-економічного розвитку регіону (рис. 1). Як показав аналіз існуючих досліджень, зв'язок між сталим розвитком підприємств і регіонів обґрунтовується через нарощення людського капіталу, фінансові інвестиції, реалізацію екологічних проектів. У цьому дослідженні вбачається, що через ББД можна реалізувати соціальну відповідальність підприємства, він вплине на бізнес-операції підприємства та його екологічні проекти, тобто охопить усі складові сталого розвитку підприємства. Водночас ББД стане фактором соціальної захищеності мешканців регіону, стимулятором природоохоронних проектів та економічним регулятором ринку праці та валового регіонального продукту.

Отже, ББД можна розглядати як комплексний інтегруючий інструмент сталого розвитку регіону та підприємств, особливо, якщо виплати ББД будуть перенесені з регіонального бюджету на витрати підприємств, що є основними споживачами ресурсів, які через економічну діяльність підприємств не можуть бути збережені для майбутніх поколінь. Тоді у випадку прямої виплати ББД підприємствами через витрати замість податків можна стверджувати, що ББД стає витратним механізмом для підприємства та водночас соціально-економічним регулятором регіональної економіки.

Для обґрунтування гіпотези існування зв'язку між сталим розвитком підприємства, регіону та базовим безумовним доходом розглянемо кейс гірничодобувних регіонів України, для яких питання збалансованого розвитку регіонів актуальні не лише з точки зору екологічних та економічних просторових трансфор-

Рис. 1. Графічне зображення гіпотетичного зв'язку між сталим розвитком підприємства, базовим безумовним доходом і сталим розвитком регіону

мацій, а й соціального зростання, особливо в контексті транскордонної міграції для формування єдиного європейського соціально-економічного простору. Тому регіональна економіка держав, і особливо економіка регіонів України, через велику соціально різноманітну територію та військовий конфлікт на Сході, має надзвичайно важливе завдання – подолати внутрішню міжрегіональну диференціацію та відновити порушену соціально-економічну рівновагу територій.

Гірничодобувні регіони України – це старопромислові регіони, де протягом минулого століття була розвинена на високому рівні гірничодобувна промисловість. За правилом, такі регіони є монопромисловими, а гірничодобувні підприємства – містоутворюючими. У теперішній час гірничодобувні регіони України відрізняються соціальним спадом і низьким рівнем економічного розвитку порівняно з регіонами, які до початку пандемії коронавірусу являли собою території динамічного розвитку в кластерах інформації та туризму, креативних індустрій і секторів послуг. Тому, на наш погляд, в Україні ББД доцільно розглядати в контексті подолання територіальної диференціації саме в регіонах з історично розвиненою гірничодобувною промисловістю.

У минулому наявність родовищ корисних копалин у певному регіоні була перевагою для економіки будь-якої держави та основою регіонального соціально-економічного розвитку. Тому протягом десятиліть минулого століття на вугледобувних територіях України створювалися гірничі підприємства, економічна діяльність яких з видобутку корисних копалин складала переважну частку валового національного продукту та валового регіонального продукту в ресурсно-орієнтованій економіці. Однак нині вугілля, як енергетичний ресурс, переживає період зниження попиту та критики за екологічну небезпеку, а вугільна промисловість у цілому у світі перебуває в

глибокій рецесії: вугільні підприємства ліквідуються, а традиційна вуглеводна енергетика замінюється альтернативною «зеленою» енергетикою. Саме в такій ситуації територія розташування гірничодобувного підприємства перестає розвиватися згідно з принципами соціально-еколого-економічної сталості, і такий інструмент, як ББД, може стати ефективним для забезпечення сталого розвитку старопромислових регіонів після ліквідації шахт, що є неминучим, тому що кожна держава з розвиненою в минулому гірничодобувною промисловістю потребує проведення реструктуризації гірничодобувної галузі із закриттям економічно неперспективних підприємств.

Водночас ліквідація кожної шахти, яка в багатьох випадках виступає містоутворюючим підприємством, головним роботодавцем, платником податків до місцевого бюджету та інвестором екологічних проектів, призводить до формування та розвитку місцевої соціальної й економічної депресії. У розвинутих країнах для таких територій запроваджується спеціальний комплекс економічно стимулюючих, соціально-пом'якшувальних та екологічно відновлювальних заходів. На наш погляд, саме в пакеті соціальних заходів для таких територій доцільно використовувати ББД, який допоможе нівелювати соціальний шок у громадян, які мешкають на цій території та були працевлаштовані на гірничодобувному підприємстві. У цьому випадку ББД допоможе відновити соціальний баланс сталого розвитку на території, яка після закриття шахти перетворюється на просторову «білу пляму» на карті держави, тому що родини намагаються мігрувати з цього регіону в інші у пошуках низькооплачуваної роботи через те, що на перенавчання для високооплачуваної роботи необхідний час та ресурси. Наприклад, важко увийти гірника з 15-річним стажем роботи під землею, який швидко перекваліфікується у програміста та завоює

місце на ринку праці серед молодих програмістів. Між тим, у такому випадку доцільно, на нашу думку, говорити про несправедливість поводження суспільства з такою категорією працівників таким чином, що вони залишаються сам-на-сам з проблемою виживання та економічного захисту.

Гірництво – це одна з найнебезпечніших галузей виробництва, яка протягом десятиліть забезпечувала розвиток економіки світу, хоч і попри принципи сталого розвитку через позбавлення майбутніх поколінь корисних копалин, і хіба є вина працівника в тому, що він не передбачив депресію цієї галузі та тривалий час з ризиком для життя видобував для країни вугілля?

Таким чином, з точки зору регулювання соціально-економічного й екологічного сталого розвитку та забезпечення зниження рівня соціальної диференціації, ББД, виплачуваний з регіонального бюджету або з витрат підприємств, може стати ефективним інструментом соціальної підтримки громадян в умовах депресії окремих галузей економіки та окремих територій держави, на яких ці галузі успішно функціонували в минулому, а соціальні наслідки виявляються позитивними для економіки території та підприємства з точки зору забезпечення їх сталого розвитку (табл. 1).

явитися важливим інструментом для забезпечення сталого розвитку підприємства:

- ✦ реалізація корпоративної соціальної відповідальності через виплату ББД на території присутності та можливість залучення більш якісного трудового ресурсу, здатного до саморозвитку;
- ✦ реалізація проектів державно-приватного партнерства в соціальній сфері через включення у витрати обсягів по виплатах ББД.

ВИСНОВКИ

Таким чином, на підставі проведених досліджень загальнонауковими методами можна констатувати логічність та аргументованість існування гіпотези про зв'язок між сталим розвитком на рівні регіону, підприємства та соціально-економічним регулятором базового безумовного доходу. У подальшому доцільно обґрунтувати поняття та модель сталого розвитку підприємства з урахуванням фактора базового безумовного доходу. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Bombiak E., Marciniuk-Kluska A. Green Human Resource Management as a Tool for the Sustainable De-

Таблиця 1

Соціальні наслідки для економічно моноструктурних вугледобувних регіонів після ліквідації шахти

ББД не виплачується	ББД виплачується підприємством
1. Втрата заробітної плати та доходу для родини працівниками шахти	1. Наявність достатніх ресурсів для забезпечення основних потреб родини
2. Вимушена міграція	2. Можливість залишатися в місті
3. Поступовий занепад території	3. Стимули та час для саморозвитку та переорієнтації мешканців на іншу активність
4. Територіальний соціальний шок	4. Територіальна соціальна перепрофілізація
5. Руйнація соціальної інфраструктури	5. Збереження та розвиток соціальної інфраструктури

На прикладі кейсу гірничодобувних регіонів України можна констатувати такі соціально-економічні завдання, у яких ББД може виявитися важливим інструментом для забезпечення сталого розвитку регіонів:

- ✦ «м'яка» реструктуризація економіки, у якій спостерігається явище відмирання певної галузі та вивільнення робочих місць і людських ресурсів;
- ✦ згладжування соціально-економічної диференціації регіонального розвитку в межах держави з недопущенням виникнення просторових «білих плям» і соціально спустошених зон економічного лиха.

Водночас, на прикладі кейсу гірничодобувних підприємств України, можна констатувати такі соціально-економічні завдання, у яких ББД може ви-

- velopment of Enterprises: Polish Young Company Experience. *Sustainability*. 2018. Vol. 10. Is. 6. Article 1739. DOI: <https://doi.org/10.3390/su10061739>
2. Arefieva O. et al. Managing sustainable development by human capital reproduction in the system of company's organizational behavior / Arefieva O., Polous O., Arefiev S., Tytykalo V., Kwilinski A. // IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. 2021. Vol. 628. Article 012039. DOI: 10.1088/1755-1315/628/1/012039
  3. Liczmańska-Kopcewicz K., Mizera K., Pyłacz P. Corporate Social Responsibility and Sustainable Development for Creating Value for FMCG Sector Enterprises. *Sustainability*. 2019. Vol. 11. Is. 20. Article 5808. DOI: <https://doi.org/10.3390/su11205808>
  4. Pedersen, C. S. The UN Sustainable Development Goals (SDGs) are a Great Gift to Business! *Procedia CIRP*. 2018. Vol. 69. P. 21–24. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.procir.2018.01.003>

5. Łapińska, J., Huterska, A., Łapiński, P. The Financial Effects of Investments Realised Under Sustainable Development – A Case of a Polish Company Representing The Rendering Industry // *Roczniki (Annals), Polish Association of Agricultural Economists and Agribusiness – Stowarzyszenie Ekonomistów Rolnictwa e Agrobiznesu (SERiA)*. Vol. 2017, Is. 1.
DOI: 10.22004/ag.econ.293467
6. Ivanova D. Risk management and its contribution to sustainable development of mining enterprises // *Scientific and Practical Studies of Raw Material Issues*. CRC Press, 2019. P. 182–190.
7. Півняк Г. Г., Пілов П. І., Пашкевич М. С., Шашенко Д. О. Synchro-mining: цивілізоване вирішення проблеми сталого функціонування гірничодобувних регіонів. *Науковий вісник Національного гірничого університету*. 2012. № 3. С. 131–138.
8. Дорофійенко В. В., Пашкевич М. С. Концепція «post-mining» как основа политики развития угледобывающих регионов Украины. *Економічний вісник Донбасу*. 2012. № 1. С. 6–11.
9. A New Hybrid MCDM Model: Sustainable Supplier Selection in a Construction Company / Matić, B., Jovanović, S., Das, D. K. et al. *Symmetry*. 2019. Vol. 11. Is. 3.
DOI: <https://doi.org/10.3390/sym11030353>
10. Almagtome, A., Khaghaany, M., Önce, S. Corporate Governance Quality, Stakeholders' Pressure, and Sustainable Development: An Integrated Approach. *International Journal of Mathematical, Engineering and Management Sciences*. 2020. Vol. 5. No. 6. P. 1077–1090.
DOI: <https://doi.org/10.33889/IJMEMS.2020.5.6.082>
11. Kolesnikov, A. M., Kokodey, T. A., Lomachenko, T. I., Mikhailov, Yu. I. Modeling the Optimal Format of Strategic Management of a Company for Establishing a Region's Sustainable Development // *IEEE International Conference "Quality Management, Transport and Information Security, Information Technologies" (IT&QM&IS)*. IEEE, 2018. P. 848–850.
DOI: 10.1109/ITMQIS.2018.8525126
12. Sharipova, S. R., Schislyayeva, E. R., Balashova, E. S., Saychenko, O. A. The Mechanism of Creating a Strategy of Sustainable Development of Company in the Eco-System of the Digital Economy // *13th International Scientific and Practical Conference-Artificial Intelligence Anthropogenic nature Vs. Social Origin*. Springer, Cham, 2020. P. 131–138.
13. Тарасова Т. О. Обліково-аналітичне забезпечення управління сталим розвитком підприємств торгівлі: дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.09. Харків, 2017. 431 с.
14. Кравченко М. О., Прудкий В. В. Модель аналізу сталого розвитку підприємства з урахуванням ризику. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2020. Т. 1. № 17. С. 291–305.
DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.17.2020.216368>
15. Дем'янчук М. А., Станкова В. В. Напрями формування джерел фінансового забезпечення сталого розвитку підприємства. *Молодий вчений*. 2017. № 5. С. 561–567. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5/125.pdf>
16. Pereirinha, J. A., Branco, F., Pereira, E., Amaro, M. I. The guaranteed minimum income in Portugal: A universal safety net under political and financial pressure. *Social Policy & Administration*. 2020. Vol. 54. Is. 4. P. 574–586.
DOI: <https://doi.org/10.1111/spol.12604>

Науковий керівник – Пашкевич М. С., доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри обліку і аудиту Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»

REFERENCES

- Almagtome, A., Khaghaany, M., and Once, S. "Corporate Governance Quality, Stakeholders' Pressure, and Sustainable Development: An Integrated Approach". *International Journal of Mathematical, Engineering and Management Sciences*, vol. 5, no. 6 (2020): 1077-1090.
DOI: <https://doi.org/10.33889/IJMEMS.2020.5.6.082>
- Arefieva, O. et al. "Managing sustainable development by human capital reproduction in the system of company's organizational behavior". *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, article 012039, vol. 628 (2021).
DOI: 10.1088/1755-1315/628/1/012039
- Bombiak, E., and Marciniuk-Kluska, A. "Green Human Resource Management as a Tool for the Sustainable Development of Enterprises: Polish Young Company Experience". *Sustainability*, article 1739, vol. 10, no. 6 (2018).
DOI: <https://doi.org/10.3390/su10061739>
- Demianchuk, M. A., and Stankova, V. V. "Napriamy formuvannya dzherel finansovoho zabezpechennia staloho rozvytku pidpriemstva" [Lines Forming Sources of Sustainable Enterprise Development]. *Molody vchenyi*, no. 5 (2017): 561-567. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5/125.pdf>
- Dorofiyenko, V. V., and Pashkevich, M. S. "Kontseptsiya «post-mining» kak osnova politiki razvitiya ugledobyvayushchikh regionov Ukrainy" [The Postmining Conception as a Basis of Development Policy for Mining Regions of Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, no. 1 (2012): 6-11.
- Ivanova, D. "Risk management and its contribution to sustainable development of mining enterprises". In *Scientific and Practical Studies of Raw Material Issues*, 182-190. CRC Press, 2019.
- Kolesnikov, A. M. et al. "Modeling the Optimal Format of Strategic Management of a Company for Establishing a Region's Sustainable Development". In *IEEE International Conference "Quality Management, Transport and Information Security, Information Technologies" (IT&QM&IS)*, 848-850. IEEE, 2018.
DOI: 10.1109/ITMQIS.2018.8525126
- Kravchenko, M. O., and Prudkyi, V. V. "Model analizu staloho rozvytku pidpriemstva z urakhuvanniam ryzyku" [Risk Based Model of Analysis of the Enterprise Sustainable Development]. *Ekonomichnyi visnyk Natsionalnoho tekhnichnogo universytetu Ukrainy «Kyivskiy politekhnichnyi instytut»*, vol. 1, no. 17 (2020): 291-305.
DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.17.2020.216368>
- Lapinska, J., Huterska, A., and Lapinski, P. "The Financial Effects of Investments Realised Under Sustainable Development – A Case of a Polish Company Representing The Rendering Industry". *Roczniki (Annals), Polish Association of Agricultural Economists and Agribusiness – Stowarzyszenie Ekonomistów Rolnictwa e Agrobiznesu (SERiA)*, vol. 2017, no. 1.
DOI: 10.22004/ag.econ.293467

Liczmanska-Kopcewicz, K., Mizera, K., and Pyplacz, P. "Corporate Social Responsibility and Sustainable Development for Creating Value for FMCG Sector Enterprises". *Sustainability*, article 5808, vol. 11, no. 20 (2019).

DOI: <https://doi.org/10.3390/su11205808>

Matic, B. et al. "A New Hybrid MCDM Model: Sustainable Supplier Selection in a Construction Company". *Symmetry*, vol. 11, no. 3 (2019).

DOI: <https://doi.org/10.3390/sym11030353>

Pedersen, C. S. "The UN Sustainable Development Goals (SDGs) are a Great Gift to Business!" *Procedia CIRP*, vol. 69 (2018): 21-24.

DOI: <https://doi.org/10.1016/j.procir.2018.01.003>

Pereirinha, J. A. et al. "The guaranteed minimum income in Portugal: A universal safety net under political and financial pressure". *Social Policy & Administration*, vol. 54, no. 4 (2020): 574-586.

DOI: <https://doi.org/10.1111/spol.12604>

Pivniak, H. H. et al. "Synchro-mining: tsyvilizovane vyrishennia problemy staloho funktsionuvannia hirnychodobuvnykh rehioniv" [Synchro-Mining: Civilized Solution of Problems of Mining Regions' Sustainable Operation]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu*, no. 3 (2012): 131-138.

Sharipova, S. R. et al. "The Mechanism of Creating a Strategy of Sustainable Development of Company in the Eco-System of the Digital Economy". In *13th International Scientific and Practical Conference-Artificial Intelligence Anthropogenic nature Vs. Social Origin*, 131-138. Springer, Cham, 2020.

Tarasova, T. O. "Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia stalym rozvytkom pidpriemstv torhivli" [Accounting and Analytical Support for the Management of Sustainable Development of Trade Enterprises]: *dys. ... d-ra ekon. nauk : 08.00.09*, 2017.

УДК 65.339.1

JEL: B41; C13; M21; M41

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА СФЕРИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ COVID-19

©2021 ТИМЧЕНКО І. П., КОЗЯТИНСЬКА А. І.

УДК 65.339.1

JEL: B41; C13; M21; M41

Тимченко І. П., Козятинська А. І. Методичні засади оцінювання конкурентоспроможності підприємства сфери інформаційних послуг в умовах COVID-19

Інформаційні технології дуже стрімко розвиваються самі й так само розвивають світ. Сьогодні галузь ІТ приваблює фахівців різних галузей, «відчиняє двері» у великі міжнародні компанії, дає можливість створювати власний бізнес. Проте, аби стати досвідченим ІТ-фахівцем і досягнути поставлених цілей у цій сфері, спершу потрібно пройти навчання. Так, сектор навчальних закладів у сфері інформаційних технологій в Україні досить насичений. Є як вищі навчальні заклади цього спрямування, так і спеціальні курси та школи вузького профілю підготовки ІТ-фахівців. Особливо виражене становище сьогодні мають навчальні заклади, які можуть забезпечити процес надання ІТ-освіти онлайн з огляду на пандемію. Тому дослідження оцінювання конкурентоспроможності компаній саме в секторі ІТ-освіти є актуальною проблемою сьогодення. Мета статті полягає в удосконаленні методичного інструментарію оцінювання конкурентоспроможності підприємств сфери інформаційних послуг і модифікації алгоритму оцінювання конкурентоспроможності підприємства на основі введення методу аналізу ієрархій Т. Сааті для визначення критеріїв конкурентоспроможності, що уможливить оцінку переважності критеріїв одного над одним. У результаті дослідження встановлено необхідність практичного використання методичного інструментарію оцінювання конкурентоспроможності підприємств сфери інформаційних послуг. Сформовано авторський перелік критеріїв для оцінювання конкурентоспроможності, що враховує саме особливості діяльності підприємств даної сфери. Процес оцінювання конкурентоспроможності запропоновано здійснювати двома методами: TOPSIS і VIKOR, щоб виключити можливі прорахунки у формуванні переліку альтернатив, а узгодження результатів оцінювання проводити шляхом введення коефіцієнта конкордації. Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є вирішення проблеми формування якісного переліку критеріїв, зокрема їх ранжування та постійної адаптації до змін у зовнішньому середовищі, а також питань, що стосуються набору альтернатив за сценарним підходом, що дасть змогу оптимізувати процеси стратегічного управління підприємствами сфери ІТ-послуг, які є найбільш залежними від змін на ринку.

Ключові слова: конкурентоспроможність, сфера інформаційних послуг, TOPSIS, VIKOR, метод аналізу ієрархій Т. Сааті, критерії оцінювання.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-5-295-301>

Рис.: 2. Табл.: 3. Формул.: 25. Бібл.: 10.

Тимченко Інна Петрівна – кандидат економічних наук, асистент кафедри менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності, Київський національний університет імені Тараса Шевченка (вул. Володимирська, 60, Київ, 01033, Україна)

E-mail: inna_tymchenko@knu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1535-5309>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/3677183/inna-tymchenko/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57217291224>

Козятинська Аліна Іванівна – студентка, Київський національний університет імені Тараса Шевченка (вул. Володимирська, 60, Київ, 01033, Україна)

E-mail: alinakoziatynska@gmail.com

UDC 65.339.1

JEL: B41; C13; M21; M41

Tymchenko I. P., Koziatynska A. I. The Methodological Bases for Assessment of Competitiveness of IT Enterprises under COVID-19

Information technologies are developing very rapidly themselves and are also developing the world. At present, the IT industry attracts specialists in various industries, «opens the door» to large international companies, makes it possible to create your own business. However, in order to become an experienced IT